

Проломъ

ДВУСЕДМИЧНИКЪ ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРСКИНАТА

Година I.

София, 5 януарий 1939 год.

Брой 4.

ИСТОРИЯТА СЕ ПРАВИ

Повечето от онъзи хора, които съставят така наречената българска интелигенция, имат особено отношение към историята. Съзнателно или несъзнателно, тѣ се отнасят към историята тѣй, като че ли тя е предначертана или предварително нагласена от нѣкока неизвесна сила. А последиствието на това отношение е, че тѣзи хора само присъствуват въ живота на България. Тѣ се отнасят към историята, както се отнася театралната публика към действието, което се развива на сцената. Тѣ наблюдават бездейно развитието на историята ни, дори когато нацията отива по криви пътища. Тогава тѣ критикуват и се ядосват, но не излизат от своята бездейност, а очакват желаното подобрене да дойде от само-себе, тѣй нѣкакъ си изъ невиделица. Но работата въ сличност не се развива както въ театъра. Защото последиствието не е само доброто или лошото впечатление, което ще се добие на края, а е робство или свобода за онъзи, чиято нация е нападъла въ падение или въ възходъ.

Причинитѣ на това робско състояние на „интелигентитѣ“ ни хора сѫ много. Най-важната отъ тѣхъ, обаче, се крие въ духа и насоката на нашата образователна и възпитателна система. Отъ друга страна, това състояние представя ново явление въ живота на България. Отъ Възраждането та до следъ края на войната българската интелигенция не бѣше такава. А българският народъ не е билъ никога такъвъ. Българският селякъ има здравъ усѣтъ и, ако не винаги съзнателно, то поне инстинктивно е ималъ и има друго, дейно отношение към националния животъ. И ако „интелигентията“ ни не съзнава и не чувствуваето него, то е само защото чужди влияния откъснаха отъ България.

Историята не е нагласена предварително, както се гласи разлизание на влакове. Развитието на историята не е предписано отъ

неизвесна вѣншна сила. Историята не се съзршава и не се гледа само. Историята се прави. Историята се твори. Историята се кове.

Историята на нацията трѣбва да се твори и кове отъ нейнитѣ духовни водачи, отъ нейната здрава творческа интелигенция. Отклонили се, обаче, тази интелигенция отъ своето предопредѣление, забрави ли стремежитѣ на нацията си, измени ли на националнитѣ традиции, изпусне ли ръководния починъ, тогава други сили поематъ националното ръководство. Тогава ръководнитѣ очинѣ се поема или отъ чужденеца, или пъкъ отъ рушителни елементи изъ срѣдата на нацията. Тогава историята на такава изпаднала нация се повежда отъ рушители по надолжище, къмъ духовно и стопанско робство.

Ето вече десетилѣтия минаватъ, откакто чужди влияния и една „общочовѣшка“ възпитателна система доотклоняватъ така наречената наша интелигенция отъ нейното предопредѣление, а съзршателитѣ и бездейнитѣ наблюдатели на нашата история ставатъ все повече и повече. Намѣсто да творятъ, да се борятъ и да водятъ, тѣ се оставятъ като мъртвата или зашеметената риба да бждатъ влачени отъ временни и случайни течения. И не само, че не съзнаватъ вината си, но се сърдятъ или на нацията, или на държавата, или пъкъ на този и онзи.

Историята не е нагласена предварително и не бива да се очаква като лотариненъ резултатъ.

Здравата частъ на българската интелигенция трѣбва да потърси потикъ и сили отъ живителнитѣ извори на нашето минало и на нашата самоопитност и тогава да поведе изъ вѣчния и вѣрния пѣтъ на българитѣ. Тогава, като стане творещъ на общобългарската и на личната си съдба, тя ще развие лични дарби и ще добие истинска човѣшка стойностъ.

Историята не се заяпа, а се кове!

Асенъ Кантарджиевъ

Дипломатическата офанзива на Италия

Преди сто години Италия бѣше само географско понятие. Голѣмата ѝ и най-плодородна част се намираше подъ австрийско иго. Останалата част представляваше мозаика отъ множество малки държавици. Пиемонтъ далеч не можеше да се сравнява съ Прусиа. Отъ Италия политичитѣ и капиталиститѣ не се интересуваха. Тя бѣше предоставена на Кукъ и компания, които внасяха въ нея страдащи отъ скука англичани и новобранци нѣмски двойки. Кукъ създаде реномето на Италия като художественъ музей, исторически спомени и литературно вдъхновение и това на италианцитѣ — като народъ, който нѣма друга работа, освенъ да играе постоянно въ живи картини за сае и на чужденцитѣ забавление.

А Италия наистина имаше история, която включваше римската слава, папското надмощие и богатството на Генуа и Венеция. Тази история не можеше да бѣде само споменъ, щомъ като италианскиятъ народъ живѣеше, изкарваше хлѣба си съ норавъ трудъ, работѣше и творѣше.

Започна се преди сто години; дойдоха 1848 година, Кавуръ, Мацини и Гарибалди. После дойде Кримската война, когато италианцитѣ отъ Пиемонтъ се намѣсатъ за пръвъ пътъ въ европейския концертъ като незначителни наемници на Англия и Франция. Все пакъ активната политика на Пиемонтъ даде резултати и въ две десетилѣтия Италия успѣ да се освободи и да се обедини. Италия престана да бѣде географско понятие.

Италианската нация получи признанието си. Усилията ѝ се увѣнчаха съ успѣхъ. Но следъ успѣха настѣпи отпущане. Италия не намѣри тогава човѣка, който да я поведе. Италия на Кукъ излѣзе пакъ на пръвъ планъ. Едва следъ нови три десетилѣтия Италия на Криспи направи опитъ да разтвори за себе си свѣтовнитѣ хоризонти, да се нареди между колониалнитѣ държави, да си осигури сурови продукти, пазари и земя за саръхнаселението си, да си осигури по-добро мѣсто подъ слънцето и да се подготви поне за ролята на най-малкѣ братъ въ семейството на голѣмитѣ държави. При Адуа опитътъ завърши съ катастрофа.

Нови двѣ десетилѣтия трѣбваше да минатъ, преди Италия да се реши да се протегне предпазливо въ Сръдиземното море — въ Триполи и Родосъ. Голѣмата война не ѝ донесе желанитѣ плодове. И Италия тръгна бърже къмъ залѣзъ. Разложението въ първитѣ години следъ войната бѣше бързо и пълно. Партийното управление, евентѣ министри и марксистическата напасть успѣха въ петъ-десетъ години да тласнатъ Италия въ пропасть. Никой не я зачиташе,

никой не мислѣше да зачита думата си къмъ нея. Съ Италия не се церемонѣха и чакаха да подѣлятъ скромното ѝ наследство.

Но стана друго. Извърши се чудо! Успѣхътъ на национал-социалистическа Германия се приема нѣкакси като по-естественъ, защото представата за Германия винаги е била свързана съ представитѣ за организация и творчество, за военна и стопанска мощъ. Дѣлото на фашистка Италия дойде за мнозина като чудо и то не по-малко отъ библейското чудо на изтръгване вода отъ скалата. Водачътъ на фашистка Италия изтръгна отъ италианския народъ редъ, творчество, дисциплина и бойна готовност, а отъ бедната италианска земя — срѣдства за да води скѣпни експедиционни войни въ Абисиния и Испания и да се противопоставя на Англия и Франция. Днесъ Адуа е италианска, въпрѣки всички очаквания, предричания и заплашвания. Днесъ италианскитѣ легиони сѣ на Пиринейтѣ. Италия си позволява да бѣде съперникъ на Англия и сама се прогласява за голѣмия врагъ на Франция. Колко далече сѣ днитѣ на Кримската война! Историята показва какво могѣтъ единъ водачъ и една идея.

Петнадесетъ години властъ и успѣхи не сѣ уморили италианския фашизмъ. Италианскитѣ национални сили сѣ пакъ въ наслѣпление по всички линии. Въ последнитѣ нѣколко месеци фашистка Италия завършва своето политическо, стопанско и национално устройство. Изборниятъ парламентъ си отиде, за да даде мѣсто на камарата на корпорациитѣ и фашиитѣ. Провежда се енергично и планомерно стопанска автаркия. Италианската раса става предметъ на особени грижи и защита, а вредното влияние на еврейството се отстранява. Италия едновременно съ офанзивата въ Каталония денонсира спогодбата отъ 1935 г. съ Франция и прогласи една национална програма, която иска Джибути, Суецъ, Тунистъ, Корсика и Ница и прави Италия пълненъ господарь на Сръдиземното море. Сѣзната на древния Римъ, която виташе надъ Капитола, се превръща постепенно въ действителностъ.

Какво цели днѣ дипломатическата офанзива на Италия, ще покаже близкото бъдеще. Дали Италия иска да подчертае новия си обликъ и новата си мощъ? Или иска да откупи мира, следъ като има насърчителния нагледенъ урокъ въ Мюнхенъ? Или смѣта да вземе съ сила това, което иска? Или иска да си осигури компенсацията въ Югоизтона и Близкия изтокъ, ако развитието на събитията направи това възможно? Навѣрно Италия се готви за всички възможности, за да си осигури въ всѣки случай успѣхи. Ако дельта остава.

Право и мораль

Правото е съзнателно и предварително установената съгласувана свобода въ човѣшкото общество. Правото е форма. Съдържанието си, дадено въ правна норма, то черпи отъ нравитѣ, отъ техниката, отъ стопанския и културно-социалния битъ, отъ морала. Какво ще се даде за съдържание на правото, решаватъ нуждитѣ на живота, целесъобразността, властятъ и въ последна основа — моралътъ.

Моралътъ не е свобода, а обвързаностъ. Той не изразява организационна връзка, а надличното единство, зависимостта отъ него и съпричастие въ него. Моралътъ е гласътъ и стремежътъ на нацията, които всѣки човѣкъ носи въ кръвта си. Нѣма другъ мораль, освенъ този гласъ и този стремежъ въ кръвта ѝ. Нѣма индивидуаленъ автономенъ мораль, защото индивидътъ нѣма отъ где да го вземе и нѣма за какво да го употреби. Нѣма и абсолютенъ мораль, или поне абсолютниятъ мораль нѣма определено съдържание и се изчерпва въ страха Божий.

Първоначално правото е частъ отъ народния битъ и тогава се опредѣля напълно отъ морала, отъ гласа и стремежитѣ на нацията. За всѣки членъ на нацията тогава е непосредствено ясно, какво е право и какво не е, защото мѣрната за това, което е право, се дава отъ морала и е въ кръвта му. Между право и мораль тогава нѣма и не може да има противоречие, защото нѣма противоречие между организираното общество и нацията. Възможността за противоречие между право и мораль се създава едва съ възникването на държавата.

Държавата е организационна съвкупностъ и има задача да изрази жизненитѣ стремежи на нацията. Така поставената задача опредѣля отношението между държавата и

скрита, тактиката е ясна: да се използва създаденото преимущество, да не се изпуща инициативата, да се държи противника постоянно подъ натискъ, да не му се дава време да отдѣхне и да се свърземе, да се принуди да изостава отдалеченитѣ фронтове, за да пази жизненитѣ си центрове. Въ всѣки случай, следъ спогодбата между Франция и Германия въ Парижъ намѣсатъ на Италия, за да успокои Унгария и да привлече върху си вниманието на Франция е характерна.

Може ли нѣкой да каже, че презъ 1909 или 1919 година е предвиждалъ ролята и значението, което Италия ще има презъ 1939 година?

А. Б.

морала и изисква отъ държавата да прокара ясна граница между честта и безчестието. Но господстващиятъ до скоро индивидуализмъ схващаше по-иначе държавата и я строеше, било като чисто правна фигура, било като организация на насилие. За морала и въ двата случая не оставаше мѣсто въ държавата, която заедно съ властятъ се обособяваше, откъсваше отъ нацията и, отъ срѣдство за осъществяване на една задача, ставаше самоцель. Правото пакъ се изземаше за монополъ на държавата и получаваше своята мѣрка въ себе си или въ волята на законодателя. А съ това право и мораль се намираха често въ противоречие. Тѣ се намиратъ често въ противоречие и сега, доколкото държавата и право все още отразяватъ възгледитѣ на индивидуализма. И, може би, сега псвече отъ другъ пътъ, защото все повече люде усвѣщатъ въ кръвта си гласа и стремежа на нацията. Все по-често правото иска едно поведение отъ насъ, а моралътъ друго. Все по-често ни се налага да избираме между правото и морала.

Противоречието между право и мораль е сигуренъ признакъ на нездрава общественость и означава, че въ нацията се развива процесъ подобенъ на раковия. Противоречието означава, че правото — една клетка отъ народния битъ — е престанало да служи на нацията и е почнало да се развива като самоцель по свои пътища. Какъ трѣбва да се лѣкува навреме и, ако трѣбва, дори оперативно. Сжщо и откъсването на правото отъ морала трѣбва да се лѣкува на време, защото нѣма по-сигуренъ пътъ за убиване на нацията и духа ѝ отъ това откъсване на правото отъ морала.

Една отъ голѣмитѣ задачи, които времето ни поставя, се състои въ премахването на противоречията между правото и морала. Днесъ се иска отъ насъ да стоимъ твърдо на страната на морала, да се боримъ за повече мораль въ държавата и правото и да рагуваме за приближаването на държавата и правото до народа, до нацията.

А. Б. Бѣлевъ

Въ с. Морава, Люляковска община, Дйтоска околия, българскитѣ деца учатъ въ турското училище, поради липса на българско училище.

Люляковска община нѣма християнска черква, но има 12 джамии.

За народното здраве

Една от големите грижи на културният държави е здравеопазването на нацията. Страданиято и загубата на индивида е загуба на единица от националната цялост. Голъма мъдрост има в девиза „здрав дух в здраво тѣло“.

Ако погледнем фактите, които ни разкрива статистиката, ще се замислим сериозно за това, което очаква българитѣ, ако не се стреснем докато е още време. Само съпоставянето на два факта, а именно значителното намаляване на ражданията и страшната детска смъртност, води до толкова очевидни заключения, че налага веднага да търсим причинитѣ на злото и начинитѣ да го отстраним. Въ миналото голъмата раждаемостъ уравнио-сваше детската смъртностъ така, че естественитѣ прирѣстъ на населението продължаваше редовно. Днес, обаче, когато раждаемостъта намалява, като последица на лоши социални и духовни условия и на нерезултатния контрол върху интимнитѣ желаниа на нѣкои бѣдещи майки и когато кривата на детската смъртностъ остава същата, всѣмко става ясно, каква опасностъ е виснала надъ нацията ни.

Статистическитѣ данни показватъ, че смъртностъта на подрастващото поколение се дължи главно на два причини. Първата е заразитѣлните болести, а втората — лошото хранене и гледане на децата. И двѣтѣ причини сѣ отъ социално естество. Лошото хранене на малкитѣ се дължи на нѣмотия и липса на хигиенични познания, а разпространението на инфекциознитѣ болести се дължи на липсата на болнични изолационни помѣщения за заразно-болнитѣ. Всѣка епидемия се прекъсва само, като се изолиратъ болнитѣ. Неизолиранитѣ оставатъ по домоветѣ си и подържатъ контактната инфекция. Голъма трѣбба да бѣде грижата за пазене здравитѣ, като ги изолираме отъ болнитѣ. По същата линия трѣбба да се води борбата и съ туберкулозата. Утопия е мисълта, че само съ предпазната медицина може да се претъжни косата на вилнѣщата смъртъ; предпазната медицина е втора по редъ мѣрка. Едва ли има другъ народъ съ такива болнични условия като българскитѣ. Влѣзте въ болницитѣ и ще видите по двѣ и три болни отъ скарлатина деца да лежатъ на едно легло, туберкулозни да чакатъ съ седмици да се опразни за тѣхъ мѣсто, а душевно-болнитѣ сѣ крайно тѣженъ декоръ на нашитѣ хубави села. Нека спремъ, защото при-мѣритѣ се редятъ неволно.

За всичко това малцина роптаятъ. Родителитѣ сѣ щастливи и при тази обстановка, ако все пакъ успѣятъ да приютятъ болното

си детенце. Така е въ голѣмитѣ центрове, а какво става въ селата? Измежду онѣзи, предъ които би следвало да свалимъ шапка и да застанемъ мирно, е неизвестниятъ, малкиятъ, безъ рекламенъ ореолъ участъковъ лѣкаръ, който се бори за здравето на селото. Условията, при които той изпълнява дълга си, знайтъ само той и онѣзи, на които помага и които го обичатъ. Когато четемъ, че въ Гренландия има специална аероплана служба съ санитарни задачи за отдалеченитѣ и рѣдко населени пунктове, дощява ни се да завидваме на гренландцитѣ. За скромния и непривличивъ български боленъ не сѣ нуждни болници-дворци, фантастични по луксъ почивни станции или префинени технически съоръжения. Той има нужда отъ скромно болнично легло въ топла стая и добри лѣкарски и болнични грижи. Така той ще почувства, че има нѣкой, който бди надъ него и знае да му помага. Той ще съзнае и усѣти, че организираната нация има дълга да го пази и правото да иска отъ него жертви!

Д-ръ Александър Николаевъ

Въ парламента народниятъ представителъ Иванчо Пастуховъ си е присвоилъ пра-

вото да приказва по всички въпроси и специално по тѣзи засѣгащи възпитанието на българската младежъ. Не му се нрави на господина, че въ монополизираното по-рано отъ широканцитѣ българско училище сега се полагатъ усилия да се даде българско, а не нѣкакво интернационално образование и възпитание. Не му се нрави на широканеца Иванчо Пастуховъ, че се намѣрилъ единъ директоръ на държавната печатница, който върши истински социализъмъ за работницитѣ си, като имъ строи почивни домове. Съвсемъ не му се нрави пъкъ, че съ срѣдствата и фондоветѣ на учителскитѣ организации сега разпорѣжда единъ професоръ българинъ, който строи медицински станции, почивни домове, а покрай грижитѣ за физическото здраве на българското учителство полага и такива за духовната му и национална бодростъ.

Отъ къде черпи безочливостъ да говори г-нъ Иванчо Пастуховъ, когато още не се е оправдалъ предъ голѣмото обвинение, което българскиятъ народъ ще му отправи за съвиновностъ въ националнитѣ катастрофи поради съзнателно убиване съпротивителната сила на българската нация?

Наказанието, поуката и пѣтътъ

Така наречената дружбащина представя една отъ най-грознитѣ беди за Българщината. Но произходътъ и естеството на тази беда остава и до днесъ неизвестни на по-голѣмата частъ отъ българската интелигенция.

Тази интелигенция наблюдаваше въ продължение на цѣли десетилѣтия, какъ морално декласирани и умствено малоченни хора водѣха значителна частъ отъ здравето и запазено наше селячество и гледаше безпомощна на поразитѣ, които дружбащината причиняваше.

Тя виждаше, отъ една страна, че списъкътъ на дружбащкитѣ първенци е списъкъ на хора вършили всички национални, политически и обикновени престѣпления, а отъ друга страна, установяваше, че здравето ни селячество все пакъ следваше масово тѣзи съвременни варвари. И тъй като демагогията не срѣща отпоръ, нито отъ идейна сила, нито отъ организаторска дарба, представитѣ се объркаха почти до безизходностъ.

Едни уеднаквиаха дружбащината съ българското селячество и съ българския народъ. Други си я обясниха съ престижността на прѣжитѣ и причинитѣ. Трети видѣха въ нея изразъ на долни заложби у българина. Четвѣрти я взеха за единствено последствие на чужди политически посегателства и т. н.

Но произходътъ и естеството на тази национална беда, наречена дружбащина, останаха за тѣхъ скрити и неясни.

Всички беди, които сѣ сподитали Българщината въ течение на цѣлата ѣ история, сѣ имали винаги една и съща първопричина — чуждитѣ влияния.

Всѣки пътъ, когато българската интелигенция се е поддавала на чужди влияния и се е откъсвала духовно отъ народа си, България е ставала жертва на различни поразни. Така, напримеръ, въ края на второто българско царство, когато България трѣбваше да устоява на най-силния напоръ отъвън, българската интелигенция лишеше отъвлѣчени житиета и битиета или пустинствуваше и държавата ни рухна. Тогава интелигенцията ни изкупи грѣха си съ това, че биде изклана и унищожена, а българскиятъ народъ се сви въ патриархалнитѣ пазви на своята самобитностъ и на своята зеня. И отново, макаръ и баано, той създаде своя нова интелигенция, която поведе и изведе нашето чудесно възраждане. Презъ тази епоха българскиятъ народъ не трѣгна следъ онази градска интелигенция, която се бѣше поддала на чуждо влияние и се гърчеше, а повѣрва на възрожденцитѣ ни, които градѣха върху българската самобитностъ и които вземаха отъ чужбина само онава, което

бѣше полезно за Българщината и което можеше и трѣбваше да вирѣе на наша почва.

Следъ освободението ни, обаче, залочна обратенъ процесъ. Чуждитѣ влияния нахлуха отъ всички страни. Новосъздавашата се наша интелигенция биде заслѣпена, задавена и омотана отъ тѣхъ. Тя обърна грѣбъ на своя народъ, презрѣ традициитѣ му, отхвърли обичаитѣ му като „просташи“ и трѣгна по интернационали и „общочовѣшки идеали“. Въ градоветѣ се създадоха къщи, въ които не гори никога кандило, явиха се интелигенти, които се срамѣха да се прекръстятъ и да влѣзатъ въ черква, които замѣниха старата българска поклѣщина съ безвкусни западни произведениа, които се срамуваха отъ роднитѣ си въ народна носия, които смѣтаха за просташко висшего земеделско образование, защото смѣтаха полския трудъ за долно занятие и които почнаха да крѣшатъ дѣщеритѣ си Мими, Фифи и Пуци, а синоветѣ си Бебо и Буби.

И никакъ не е чудно, че още презъ първитѣ десетилѣтия следъ освободението селячеството ни залочна на много мѣста да нарича гражданитѣ „гърци“.

Увлѣчена отъ частъ отъ наивностъ и утопичностъ, отъ частъ отъ глупостъ и себелюбие, голъма частъ отъ интелигенцията ни трѣгна по чужди влияния, а българското селячество, т. е. народътъ ни се почувствува презрѣнъ пренебрегнатъ и изоставенъ. И така чуждитѣ влияния, като отклониха онѣзи, които трѣбваше да водятъ, създадоха почва за морално декласирани и умствено малоченни демагози, които маяѣха и заблудяваха селячеството ни и създадоха дружбащината. Нешето здраво и хубаво селячество предточете да трѣгне следъ български варвари, откопното следъ новитѣ градски гъркомани и наказа жестоко онази своя интелигенция, която се бѣше отрекла отъ него. Дружбащината се яви като наказание отъ Бога и отъ народа за увлѣчението по чужди и противобългарски влияния.

И така народътъ, нашиятъ баща наказа всички ни, дорн и държавата си, за да раззуми интелигенцията си. А следъ това ни показа и благородство и дарба. Защото следъ като показа върния пѣтъ, протѣга сега непростанно рѣжа, за да ни помогне.

Измежду обърканата интелигенция се отлѣчва вече нова, млада, истинска интелигенция, която се връща съ жажда и синовна любовъ къмъ нашата самобитностъ и къмъ служба на Българщината. А българското селячество надраства въ опитъ и култура дема-

Изъ писмата на Левски

ИЗЪ ПИСМОТО НА ЛЕВСКИ ДО ЕДНО ЧОРБАДЖИЙСКО СЕМЕЙСТВО

„Казахме Ви по горѣ какво чорбаджийтъ спираще живота на всичкитѣ народѣ; забелязаното отъ памти вѣка, какво такова нѣщо да ся извърши стои въ рѣцѣти на младитѣ, и въ паритѣ на чорбаджийтъ! Така са и правили всичкитѣ народи, така щемъ и ния... Пжкъ сичко да ся удържи тайно стои въ рѣцѣти на чорбаджийтъ и то ако ся хора и прѣматъ на драго сърце това свято дѣло! Ние ще имъ кажемъ по кой път да върватъ, па макаръ каквито щжтъ срдѣства нѣка да употрѣбаватъ неприѣтелитѣ ни. Въ чорбаджийтъ, казваме, стои тишинѣ на всичкитѣ народѣ! Глѣдайтѣ че ще бждитѣ отговорни и прѣдъ Бога и прѣдъ народа; близо е времѣто. И въ Евангеліето нали казва: Човѣче! трябва да работишъ за народѣтъ си, и сичко да жертвоувашъ за него, тамъ сжмъ и азъ. Ако ти умрешъ нали азъ за тебѣ ся различлъ! Глѣдайтѣ сѣга прѣтели и братя! ако щетѣ да стѣ човѣци и христіени. Ви щетѣ разберете отъ малкото ни думи, и ще дадетѣ каквото Ви ся иска отъ приврѣмненното ни Правителство, по узначенитѣ день и отъ тогава ся забелязватъ наши братя. Ако вѣя не искатѣ и да знайтѣ нищо отъ това, какво Ви ся казва, то гледайтѣ въ печатаното — какво ще срѣшнетѣ.

Сѣга, и за сѣки пътѣ Ви свѣршваме, защото само съ Васъ ни ние работѣтъ! дѣствѣ години става, отъ какви чзнамъ и жертва на бѣсила давамъ, и въ Д-ЯР-Бекиръ всяка година пращамъ, само и само за Васъ чорбаджийтъ, да ся земахтѣ за умъ и разумъ и да саършахтѣ това, за което Ви карами днесъ! Да стѣ го прѣготвили отъ отдавна, като и сами ни разбиратѣ че безъ пари ся невърши! Па да додяхте Ви насъ да търситѣ, а не ние Васъ! Защото единъ чисто народенъ юнакъ

гозитѣ дружбаши и чака да се върнемъ всички кмъмъ него.

Българското селячество е тѣлото на българския народъ. То носи въ себе си националнитѣ дарби и възможността за идни победи. То чака отъ истинската своя интелгенция да му покаже любовь, вѣрность, организаторски устремъ и жертвоготовность. Тогава ще отчетне градската дружбащина като мазолъ отъ снагата си, а цѣлата българска нация, стегната отъ ново единство и окрилена отъ своя български духъ, ще продължи победно изъ пѣтя на своята историческа мисля.

Асенъ Кантарджиевъ

сто чорбаджий неможѣтъ да го откупатъ, пжкъ ний дадохме и даваме таковѣ жертви юще за чорбаджийски неѣ! И пакъ ся не съзнаватѣ, нѣ юще глѣдатъ на техъ хладно крѣвно и наричатѣ ги чалпжии???... пжкъ глѣдай чюдол! Отъ колкото страдать по много ся разпалѣятъ; и зѣли сж се за други умъ! На!... както виждатѣ; повѣчи щжтъ иржтъ нѣ и работж щжтъ свѣршжтъ.

Чяхахме Ви да осѣтитѣ горѣщитѣ съзљи на бѣднитѣ, ни народъ, който е вече въ крайно тѣгло! То, не!... Вѣя му пѣити юще крѣвѣтж и прѣдаватѣ го на мрѣснитѣ мжчителъ, Рѣшили смѣ са: или да Ви съберемъ или да Ви поразимъ и то въ едно обикаляние.

Ето! ако дадетѣ повѣче отъ колкото Ви ся искатѣ ще си купитѣ по голѣмъ живото, който сѣга се продава!... Утрѣ не! и милиони да давашъ.

Ще глѣдамъ какви ще ни ся покажитѣ!... Както щети!

Земетѣ ся добрѣ въ това г-да! и не ни манти! Защото ни умрѣзна вѣче да гледаме тѣглелата на бѣднитѣ ни народъ и Хладно крѣвлето на чорбаджийте ни кмъмъ тѣхъ. Рѣшили смѣ са вѣче!... И ще принесемъ еднажъ за всякога жертвата на Нороднитѣ ни жертвеникъ, прѣдъ олтарѣтъ на „Чистѣтъж Свобода“!)

ЛЕВСКИ ДО НОВООГЛАШЕНИ ВЪ КОМИТЕТСКОТО ДѢЛО

„Братя! Възобновленіето на наша-та славна държава, отърваніето ни отъ проклѣти Агаряне, за да си добие първѣтъж честь слава наше то мило отечество Българско, най-послѣ да бждемъ равни съ други-ти Европѣйски народи, зависи отъ наши-ти собствени задружни сили, като е тѣй, Вамъ подлѣжи да ся покажете достойни, вѣрни и неустрашими въ всѣко отношеніе. Дързость братя и на прѣдъ Ваше-то съчястїе въ народно-то ни дѣло, ще остави мяната Ви неизгладими въ народнѣ-тъж ни исторія... само умно работете“.

— „Комунистическата партия не би могла да допусне каквато и да е свобода на пресата, на словото, на събранията и сдруженіята“ (Бухаринъ, Комунистическата програма, стр. 26).

1) Изъ книгата „Василь Левски“ отъ Димитъръ Т. Страшимъ розъ — томъ I — стр. 42. Езикътъ и правописътъ на Левски е запазенъ по оригинала.

За какво бѣха жертвитѣ, обаче?

Внѣцѣтъ на творението — Човѣкътъ отдавна престана да си въобразява, че е центъръ на вселената. Тая голѣма честь той не смѣе вече да резервира дори за своята планета, върху която е зеленелъ като микроскопична прашолинка. Безсиленъ да обхване съ въображеніето си необятната тайна на времето, той се опитва да включи въ жалката рамка на числата си ноне оня нищоженъ кжтъ на вѣчността, нареченъ живото на човѣчеството.

Има, обаче, и до днесъ още „избраници“, които се смѣтатъ предопредѣлени да дробятъ и тоя кжсъ отъ времето, за да създаватъ епохи въ живота, наречени съ грѣмкото име социални революцији. И за начало на тия епохи тѣ поставятъ непремѣнно момента, въ който за прѣвъ пътѣ е изгрѣла звездата на собствената имъ суета. Но, започватъ тия претендиозни преобразования на свѣтъ най-често съ крѣвитѣ и пожаричата на едно поголовно разрушение и свѣршватъ почти винаги съ това, че изяждатъ собственитѣ си творци.

Най-прѣсенъ примѣръ въ тая посока е рускитѣ опитѣ.

Съ нѣкакво особено ожесточение и славянска лекомисленость, би казалъ човѣкъ, ако да не бѣше твърде спорно славянското участие въ това дѣло, изъ великата руска земля подложиха на разрушение до основи градемото отъ много поколѣния и съ много любовь и дарования цѣли вѣкове. Отречена биде дори духовната култура, събирана отъ генији съ общочовѣшка известность и признание, за да изглежда победителна мисълѣта, че болшевиизмътъ създава наистина нѣщо ново, не само по форма, а и по съдържаніе. Писатели, мислителѣ, художници, военни, строители, които се издигаха по върховетѣ на човѣшката мисълъ, бидоха отречени, а произведенията имъ поставени подъ карантина, ако успѣха да избѣгнатъ изгарянето като презъ времената на испанската инквизиция. За да не затъмнятъ нѣкакъ новата марксистическа мисълъ, която искаше да изгрѣе като ново слънце надъ стара Русия. Отречени бидоха дори умове като Достоевски, когото Западъ едва сега започва да разбира.

Оказа се, обаче, че грубата действителность тласкана напредъ отъ вѣковния опитъ на човѣчеството, трудно промѣня своя пътѣ. И болшевиизмътъ потърси изходъ отъ това абсурдно положение.

Преди две години Бухаринъ, единъ отъ най-голѣмитѣ теоритици на болшевиизма и редакторъ на официозитѣ му, написа уводна статія въ единъ отъ тия официози и нарече цѣлата дореволюционна руска култура съ

презрителното име „обломовщина“ (по името на Обломовъ, единъ отъ героитѣ на Гончарова). За Бухаринъ „обломовщина“ бѣше синонимъ на неподвижность, мързель и безплодность, като противовѣсъ на след-революционната болшевишка култура, изтъкана отъ творчество и прогресъ.

Но болшевишкитѣ първенецѣ, които до голѣма степенъ именно за грѣхове отъ тоя родъ падна отъ най-високитѣ мѣста на иерархията направо въ прочутата Любянка на още по-прочутия Ежовъ, бѣше забравилъ, че Максимъ Горки надаваше вече повика: Назадъ кмъмъ руския езикъ и руската литература, кмъмъ руската земля съ нейнитѣ гори, рѣки и п-лета, кмъмъ руската родина съ нейното минало.

И още на другия день той биде заста-венъ публично да се извини предъ цѣлия руски народъ за туй, че несправедливо го билъ обидилъ. На сѣщото мѣсто, въ сжщия вестникъ той подчерта, че въ сжщность дореволюционната руска култура е основата на следреволюционната, че втората не би била възможна безъ първата.

Отъ тогава болшевиизмътъ открито трѣгна по пътѣ кмъмъ руското минало, за да търси въ него вдъхновение и поука.

Колкото странно да звучи, особено за ония, които познаватъ фанатичността на комунистическитѣ формули въ миналото, днесъ болшевишкитѣ официозѣ „Правда“, като нарича „велика“ войната съ Наполеона презъ 1812 година, пише таква еретически мисли за нея: „И докато бжде жива паметѣта за героичнитѣ дни на тая борба, „Война и миръ“ (забранениятъ романъ „Война и миръ“ на Левъ Николаевича Толстой) ще остане една отъ най-любимитѣ книги на руския народъ“(!)

Днесъ и другарѣтъ Сталинъ „търси своитѣ предшественници въ исторіята на Русия между коронованитѣ нейни строители: Свети Владимиръ, Димитъръ Донски, Александъръ Невски, Петъръ Велики“. Той величае паметѣта на генералъ Кутузова и „гради на великоруска основа“, дори съ рискъ да накрѣни завета на учителя си Ленина.

А поетѣтъ Гусевъ, единъ отъ псалмопѣвцитѣ на нова Русия, пише, че билъ щастливъ, че думата „руско“ е станала навѣки близка на думата болшевишко.

Така, съ „крачка напредъ — две назадъ“ болшевиизмътъ се връща тамъ, отъ дѣто трѣгна. За да остане, обаче, въ края на краищата, единъ голѣмъ въпросъ: за какво бѣха страшнитѣ жертви на великата Матушка Русия? Калинъ П.

Два песа Басня от Ъриловъ (Свободенъ преводъ)

Барбосъ бѣ вѣренъ дворски песъ и усърдно служеше на господаря си.

Еднажъ той зърна своя старъ приятель Жужу, дребничко кждраво пале, изтегнато на кжщия прозорецъ върху мека пухена възглавница.

Разнѣжи се Барбосъ, сѣкашъ бѣ срещналъ най-близкия си роднина, и едва ли не разплаканъ отъ умиление, спрѣ се подъ прозореца, заскитѣ, завъртѣ опашка и заскача:

— Ее, какъ, Жужутка, какъ живѣешъ, откакъ господаря те прибра въ кжщи? А помнишъ ли, докато бѣше вънъ, колко често гладувахме двама? Съ какво сега се занимавашъ?

— Отъ щастие да се оплаквашъ е грѣхъ, — отвърна му Жужутка. — Господарѣтъ ми надѣ менъ трепери. Плувамъ въ доволство и разкошъ. Ямъ, пия въ сребърни сждини. Лудуваме съ господаря. А пкъ, кога се изморя, търкалямъ си се по килина или на мекия диванъ.

А ти, кажи ти какъ живѣешъ?

— Дзъ!.. — каза Барбосъ, сведе носъ, опашка спусналъ като камшикъ. — Живѣя както и преди: Все тѣй гладувамъ и студувамъ. Имота пазя господарски и спя ей тамо, подъ стобора до кости монѣръ отъ дѣжда. Пкъ, ако нѣга не на мѣсто излая нѣкакъ — ямъ и бой.

Но какъ така, че ти, Жужу, такъвъ и слабичкъ, и дребенъ, а на такъвъ късметъ попадна, пкъ азъ... такъвъ трудъ — и напразно! Какво ти вършишъ?

— Какво азъ върша ли? Чудесно! — Жужу отвърна съ насмѣшка. — Та азъ вече холя на два крака!

Ехъ, колко много сж ония, които сж ошастливени само затова, че могатъ добре да ходятъ на два крака!

Думи за достойнитѣ

... Но кога се готви върху насъ напасть — не пита се дали е сгоденъ часъ, нито пкъ дали сме пригответи се пита! Ржцетѣ сгърнати — това не е защита, страхъ отъ бедитѣ не спасява отъ беда! Превари ни врагѣтъ — сега е намъ реда да го превариме... Сърнатници! Другари! Достойни за това, което ни завари, да бждемъ — за денѣтъ во кърви осветенъ. Победенъ ли е той, или на пропастъ денъ — великъ и святъ е денъ! Това единичко зная: и въ него е за насъ началото на края! Готви се!...

Пенчо Славейковъ
(Изъ „Кървава пѣсень“)

На 1923 г., презъ време на комунистическия бунтъ синоветѣ на долнобанския евренъ Маче, а именно Шаломъ, Буко, Адолфъ, Албертъ и Нисимъ извършвали съ свои другари нападението и обезоражаването на трудовата група въ с. Кованлъкъ. Оржжието се предава на комуниститѣ и сжшитѣ петтина евреи въ съставъ на банда отъ 63 души нападатъ казармата на 33-а горска жандармерийска група въ с. Костенецъ, пленяватъ часовая на 34-а горска група, двама офицери и единъ фелдфебаль, а съ взетото оржжие и муниции превзематъ съ бой гара Костенецъ. Въ този бой пада убитъ поручикъ Симидовъ. Бандата убива следъ това заловенитѣ въ влака капитанъ Бироазъ и фелдфебелъ Павлозъ Иванъ.

Печатница „П Р А В О“ — София
ул. Бачо Киро № 2. Тел. 2-00-78

Отговоренъ редакторъ: Стефанъ Поповъ, ул. „Евлоги Георгиевъ“ 33 София. Пощенска чекова сметка 39 57, София. Годишенъ абонаментъ: 60 лева. Ржкописи се приематъ само когато сж написани из пишуща машина, на еднаа страница, съ нормални междуредия и бяло поле.